

PORAAD

Wat we kunnen leren van drie jaar rekenverbetertrajecten

www.poraad.nl

PORAAD

“We zijn er als PO-Raad van overtuigd dat betere prestaties op taal en rekenen in het belang zijn van kinderen, voor hun persoonlijk leven en toekomstig maatschappelijk functioneren.”

Simone Walvisch, bestuurder PO-Raad tijdens PABO-conferentie 14 december 2011

www.poraad.nl

PORAAD

Wat komt aan de orde?

- Aanleiding en context
- Resultaten
- Centrale elementen in de landelijke aanpak
- Lessons to learn
- Vragen

www.poraad.nl

PORAAD

Aanleiding en context

- Gedeeld besef belang goed taal- en rekenonderwijs
- Ambitie top 5 kenniseconomieën
- Tegenvallende resultaten
- Discussie rondom kwaliteit Pabo
- Grote verschillen tussen scholen

www.poraad.nl

PORAAD

Signalen Onderwijsinspectie

- Basisscholen verschillen sterk van elkaar in hun opbrengsten bij rekenen
- Relatief veel besturen (20%) hebben weinig inzicht in de opbrengsten van de scholen
- Leerlingen op opbrengstgerichte scholen presteren beter
- Zwakke rekenaars krijgen op de basisschool niet de zorg die zij nodig hebben
- Omgaan met verschillen tussen kinderen is probleem.

Bron: Onderwijsverslag 2007-2008 en 2008-2009

www.poraad.nl

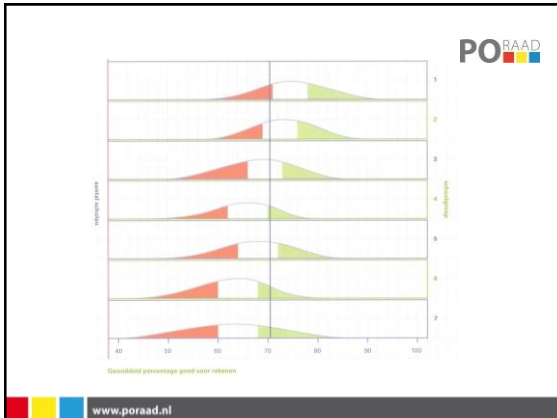
PORAAD

INSPECTIE van het ONDERWIJS

Basisvaardigheden rekenen-wiskunde in het basisonderwijs

Een onderzoek naar het niveau van rekenen-wiskunde in het basisonderwijs en naar verschillen tussen scholen met lage, gemiddelde en goede reken-wiskunderesultaten

www.poraad.nl

Signalen Onderwijsraad

Tien tot achttien procent van de leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs is onderpresteerder. Deze leerlingen kunnen (gelet op hun aanleg) beter presteren dan ze nu doen.

Bron: Presteren naar vermogen, Onderwijsraad, 2007

www.poraad.nl

Signalen Onderwijsraad

- Onder benutting doet zich vooral voor in het basisonderwijs
- En dan vooral bij hoogbegaafden en (in mindere mate) bij gemiddeld begaafden
- Leraren groep 4 hebben bij 1 op de 8 leerlingen te lage verwachtingen dan ogv feitelijke prestaties gerechtvaardigd is

www.poraad.nl

Scholen voor morgen

- › Taal en rekenen zijn de basisvaardigheden van het onderwijs.
- › Er zijn signalen dat het beter kan.
- › Met de kwaliteit van het taal- en rekenonderwijs mogen we geen enkel risico lopen.
- › Daarom: focus op taal en rekenen.

www.poraad.nl

PO-Raad

sectororganisatie en belangenbehartiger van schoolbesturen in het primair onderwijs

Projectbureau Kwaliteit/PO-Raad

motor achter uitvoering kwaliteitsagenda

www.poraad.nl

Rekenverbetertrajecten

3-jarige en 2-jarige rekentrajecten

600 scholen: bao + sbao + (v)so

Intensief eenjarig rekenverbetertraject

60 rekenzwakke basisscholen

Op Maat-trajecten

70 projecten

Flankerende activiteiten

kwaliteitskaarten, dvd's, iedereen kan leren rekenen, rekenconferenties, masterclasses, etc

www.poraad.nl

Centrale elementen

- Besturen verantwoordelijk
- School en bestuur zijn eigenaar verbetertraject
- Focus basisvaardigheden (urgentiebesef)
- Opbrengstgericht werken
- Ketenbenadering
- Professionalisering leraar en onderwijskundig leiderschap
- Evidence based werken
- Rekenexperts educatieve infrastructuur als critical friends
- Monitoring Onderwijsinspectie en ITS/IVA

www.poraad.nl

Resultaten

Activiteiten

Vooraf:

- Studiebijeenkomsten (school-/bovenschoolsniveau)
- Ondersteuning rekenexpert/adviseur
- Studiebijeenkomsten schoolleiding
- Klassenbezoeken
- Opleiding rekencoördinator

Minder:

Aanschaffen nieuwe methode, software, toetsen e.d.

www.poraad.nl

Resultaten

Kwaliteitsaspecten

- Trendanalyses maken en bespreken
- Versterken didactisch handelen leerkrachten
- Differentiatie
- Effectiever benutten leertijd

www.poraad.nl

Resultaten

Domeinen

- Rekenen algemeen
- Beginnende gecijferdheid
- Automatiseren en oefenen
- Bewerkingen
- Meten, tijd en geld
- Breuken, verhoudingen, procenten

www.poraad.nl

Resultaten

De scholen die hebben deelgenomen aan de rekenverbetertrajecten hebben zich verbeterd.

- Het percentage scholen dat onder de norm scoort is kleiner geworden.
- De gemiddelde toetsscore van de scholen met een rekenverbetertraject laat een verbetering zien.

Monitor Verbetertrajecten taal en rekenen 2008/2009 en 2009/2010 (Inspectie van het Onderwijs, 2011)

www.poraad.nl

Resultaten

Boven de Inspectienorm

	2008/2009	2010/2011
Groep 4	77	91
Groep 5	79	91
Groep 6	84	91
Groep 7	78	90

In alle leerjaren is er sprake van een verbetering van de toetsscores. In leerjaar 4/5/6 is deze verbetering significant.

Monitor Verbetertrajecten taal en rekenen 2008/2009, 2009/2010 en 2010/2011 (Inspectie van het Onderwijs, 2012)

www.poraad.nl

Resultaten

De CITO Eindtoetsscore van de scholen die deelnemen aan de rekenverbetertrajecten is gestegen van 534,1 (2009) naar 534,7 (2011). Deze verbetering is significant.

De CITO Eindtoetsscore van de niet deelnemende scholen is in dezelfde periode nagenoeg gelijk gebleven.

Rekenverbetertrajecten richten zich vaker op lagere dan op hogere leerjaren. De effecten van de verbetertrajecten zijn dan ook nog niet in hun volle omvang in de leerlingresultaten van groep 8 zichtbaar.

Monitor Verbetertrajecten taal en rekenen 2008/2009, 2009/2010 en 2010/2011 (Inspectie van het Onderwijs, 2012)

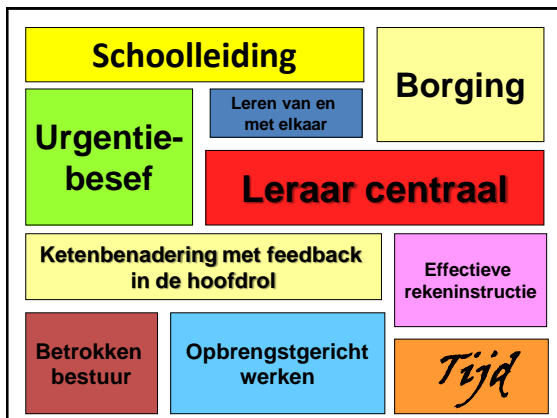
www.poraad.nl

Lessons to learn

Wat kunnen we leren van drie jaar rekenverbetertrajecten?

www.poraad.nl

Les 1

Besturen en hun scholen zijn **zelf verantwoordelijk** voor de kwaliteit en opbrengsten van het onderwijs.

www.poraad.nl

Rol van besturen

Besturen en schoolleiders hebben grote invloed op de kwaliteit en de resultaten van het onderwijs op hun school.

De ervaring leert dat een goed gecoördineerde aanpak van het onderwijskundig beleid en het personeelsbeleid snel zorgt voor betere prestaties van de school.

Aanpak opbrengstgericht leiderschap (dec. 2008)

www.poraad.nl

Bestuurders

- Welke scholen zijn rekensterk? En welke rekenzwak?
- Hoe doet deze school het tov vergelijkbare scholen?
- Ligt deze school op koers gezien de schooldoelen?
- Welke scholen en schoolleiders hebben extra ondersteuning nodig om een kwaliteitsslag te maken?

www.poraad.nl

Les 2

Er is een verband tussen de reken-
opbrengsten van een school en
**het functioneren van de
schoolleiding.**

www.poraad.nl

Onderwijskundig leiderschap PO RAAD

Onderwijskundig leiders...

- Hebben speciale aandacht voor de basisvaardigheden
- Bewaken de tijd voor taal en rekenen
- Investeren in professionalisering van leerkrachten
- Ondersteunen leerkrachten door het brengen van klassenbezoeken
- Monitoren het rekenonderwijs.
- Hebben aandacht voor borging:

bv rekencoördinator en jaarkalender rekenonderwijs

www.poraad.nl

Les 3

Urgentiebesef
(of een sterke ambitie)
is het begin van elke verandering.

www.poraad.nl

Les 4

Een
ketenbenadering
waarbij
feedback
een hoofdrol speelt is essentieel om tot
duurzame verbeteringen te komen.

www.poraad.nl

Les 5

Tijd
is een belangrijke factor om tot
betere resultaten te kunnen komen.

www.poraad.nl

Les 6

Iedereen kan leren rekenen

maar

het is vooral **de leraar** die
bepaalt of iedereen zal leren rekenen.

www.poraad.nl

PO^{RAAD}

De kwaliteit van de leraar heeft direct effect op de leerprestaties.

Bron:
Rekenonderwijs op de basisschool
conclusie 6.1

www.poraad.nl

PO^{RAAD}

De belangrijkste factor voor de leerresultaten van leerlingen is wat hun leraren weten.

De kennis en vaardigheden van leraren maken meer verschil voor het leren van leerlingen dan welke andere factor dan ook.

Linda Darling – Hammond

Eutopia: What Works in Public Education
© 2010 The George Lucas Educational Foundation

www.poraad.nl

PO^{RAAD}

Goed rekenonderwijs is teamwork

Scholen met goede en scholen met slechte resultaten verschillen vooral van elkaar in de wijze waarop het team functioneert.

Bron: Ontstaan en ontwikkeling zeer zwakke scholen in het basisonderwijs, 2006

www.poraad.nl

PO^{RAAD}

Interne begeleiders

- Breng min. twee keer per jaar klassenbezoek
- Leerkrachten brengen bij elkaar klassenbezoek
- Ondersteun leerkrachten in de klas.

www.poraad.nl

PO^{RAAD}

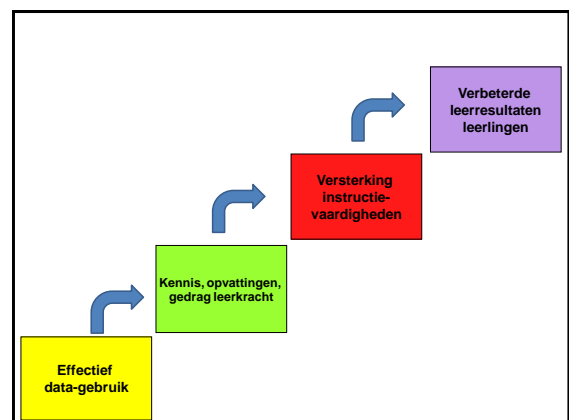
Les 7

Opbrengstgericht werken

leidt tot

betere opbrengsten.

www.poraad.nl

Opbrengstgericht werken

PO^{RAAD}

Opbrengstgegevens gebruiken om onderwijs te verbeteren.

- verzamelen en analyseren van gegevens
- interpreteren en beoordelen van de opbrengsten
- interpretatie omzetten in concrete acties

Leraren leren van leerlingen en van leerlingresultaten.

www.poraad.nl

- trendanalyses en een categorieënoverzicht
- bespreking rekenresultaten met de interne begeleider, schoolleider en met collega's
- **Wat zeggen deze resultaten over het rekenonderwijs dat ik heb gegeven?**

PO^{RAAD}

www.poraad.nl

Uitgangspunten bespreking

PO^{RAAD}

- Verbloem of verfraai niets
- Ga op zoek naar de waarheid
- Spaar elkaar niet
- Zeg het zoals je het ziet

> Collegialiteit, zorgzaamheid en respect.

Bron: Leiderschap in een cultuur van verandering, Fullan

www.poraad.nl

Doelen stellen

PO^{RAAD}

- Stel heldere doelen voor ieder half jaar.
  - Wat moeten de IIn halverwege het leerjaar beheersen?
  - Wat moeten de IIn aan het einde van het leerjaar allemaal beheersen?
- Toets of **alle** leerlingen de doelen halen.

www.poraad.nl

Les 8

PO^{RAAD}

Effectieve rekeninstructie

is het hart van het rekenonderwijs.

 www.poraad.nl

Les 9

PO^{RAAD}

Leren van en met elkaar

is
een succesvolle
schoolverbeteringsaanpak.

 www.poraad.nl

Les 10

PO^{RAAD}

Initiatieven om het rekenonderwijs te
versterken hebben van meet af aan
aandacht voor...

borging.

 www.poraad.nl

Vragen

PO^{RAAD}

- Hoe weten we of alle leerlingen maximaal profiteren van ons rekenonderwijs?
- Hoe kan opbrengstgericht werken bijdragen aan het versterken van de (realistische) rekendidactiek?
- Welke aspecten van het rekenonderwijs vragen om betere doordenking?
- Welke interventies zijn nodig om de opbrengsten van het rekenonderwijs te versterken?

 www.poraad.nl

Actieplan 'Basis voor presteren'
Actieplan 'Beter presteren'
Leraar 2020

- De basis op orde
- De lat omhoog

 www.poraad.nl
PO^{RAAD}

Projectbureau Kwaliteit
Platform Beta Techniek +
School aan Zet

Mogen we weer op u rekenen?

 www.poraad.nl

Dank u wel.

Gert Gelderblom
Projectbureau Kwaliteit/PO-Raad
info@schoolaanzet.nl
06 49 355 688

 www.poraad.nl

**iedereen
kan leren**
rekenen

 www.poraad.nl